

Kamer Psychotherapeut

Regelingen van de Kamer Psychotherapeut betreffende toetsing toelating, vrijstellingen en vereisten betreffende opleiding tot psychotherapeut

Utrecht, 8 september 2015

Inleiding

Sinds het van kracht worden van het Besluit Psychotherapeut in 1998 heeft de Kamer Psychotherapeut een aantal regelingen opgesteld die betrekking hebben op de toetsing van de vooropleiding, vrijstellingen in de opleiding en kwalificatie-eisen van opleiders en praktijkopleidingsinstellingen.

Tussen de diverse documenten zat de nodige overlap, soms was de inhoud achterhaald door ontwikkelingen, en het overzicht ontbrak. Tegelijkertijd zijn er zeer recent nieuwe regelingen opgesteld, zoals de vrijstellingsregeling voor psychiaters en orthopedagoog-generalisten.

Met dit document dat meerdere regelingen omvat wil de Kamer Psychotherapeut een overzicht bieden van de vereisten die gelden voor (opleiders in) de opleiding tot psychotherapeut, alsmede de vrijstellingen en mogelijke dispensaties.

Bij het opstellen van dit overzicht realiseert de Kamer Psychotherapeut zich dat de psy-opleidingen in beweging zijn (o.a. door het competentiegericht opleiden) en dat de evaluatie van de Wet BIG mogelijk nog meer veranderingen met zich mee zal brengen. Wijzigingen die in de loop van de laatste jaren in opleidingen zijn aangebracht en het competentiegericht opleiden kunnen ertoe leiden dat vrijstellingsregelingen niet meer helemaal passend zijn. De Kamer Psychotherapeut beveelt dan ook aan onder regie van het College van de FGzPt te bekijken of de vrijstellingsregelingen die in dit document beschreven worden aangepast dienen te worden. In het bijzonder dienen de gevolgen van de ontwikkelingen in verband met het competentiegericht opleiden in de opleiding tot psychotherapeut en het onderdeel psychotherapie in de opleiding tot klinisch psycholoog kritisch gevolgd te worden. Een bijzonder punt van aandacht betreft de verschuiving van regelingen die vereiste activiteiten in uren beschrijven (bijvoorbeeld uren supervisie over een specifiek opleidingsonderdeel) naar regelingen die te verwerven competenties beschrijven. In de nabije toekomst dient volgens de Kamer Psychotherapeut bekeken te worden of en hoe de ontwikkelingen vertaald moeten worden in (een wijziging van) de (vrijstellings)regelingen.

In dit document zijn de gevolgen voor de toelatingsvoorwaarden, vrijstellingsregelingen en verdeling van supervisie-uren die voortvloeien uit de uitbreiding van de psychotherapieopleiding met een gecertificeerd opleidingsaanbod 'Psychopathologie, diagnostiek en indicatiestelling' (goedgekeurd door de Kamer Psychotherapeut d.d. 08 september 2015) nog niet verwerkt. De Kamer Psychotherapeut heeft het HCO PT verzocht de toelatingsvoorwaarden en de uren die aan supervisie en gesuperviseerde werkervaring moeten worden besteed nader te specificeren.

In een addendum zijn beschrijvingen opgenomen met betrekking tot de leertherapie en de verdeling van de supervisie-uren zoals omschreven in het 'Reglement visitatiecommissie voor de postdoctorale beroepsopleiding tot psychotherapeut ex Wet BIG' van maart 2012. De beschrijving van de supervisie moet echter dringend herzien worden omdat zij niet meer aansluit bij het competentiegericht opleiden (Opleidingsplan Psychotherapeut¹ en de daarbij horende toetsboeken t.b.v. de differentiatie Volwassenen en Ouderen en de differentiatie Kinderen en Jeugd)en bij het opleidingsaanbod psychopathologie, diagnostiek en indicatiestelling. De Kamer Psychotherapeut heeft het HCO PT gevraagd hieraan op korte termijn aandacht te besteden.

Dit document omvat door de Kamer Psychotherapeut opgestelde regelingen tot en met 08 september 2015. Vanaf 01 oktober 2015 is de 'Regeling Gezondheidszorgpsycholoog en Psychotherapeut, basisberoep en specialismen' (RGP) van kracht. De Kamer Psychotherapeut heeft in overleg met het Bestuur NVP haar werkzaamheden als regelgevende en toetsende instantie voor de psychotherapieopleiding met ingang van 01 oktober 2015 beëindigd.

Inhoud:

Toetsing opleidingsonderdelen vooropleiding

Vrijstellingsregelingen

1. Vrijstellingsregeling voor GZ-psychologen die de opleiding tot psychotherapeut willen volgen
2. Vrijstellingsregeling voor Orthopedagoog-Generalisten (registeropleiding van de NVO) die de opleiding tot psychotherapeut willen volgen
3. Vrijstellingsregelingen voor Klinisch Psychologen die inschrijving in het BIG-register psychotherapeut ambiëren, inclusief een regeling voor degenen die de KP-opleiding voortijdig beëindigd hebben
4. Vrijstellingsregeling voor psychiaters die inschrijving in het BIG-register psychotherapeut ambiëren
5. Vrijstellingsregeling voor leden psychotherapieverenigingen

Erkenningsseisen ten aanzien van praktijkopleidingsinstellingen voor de opleiding tot psychotherapeut

Besluit Kwalificatie-eisen voor opleiders die betrokken zijn bij de opleiding tot psychotherapeut

Addendum: Aanvullende specificaties t.a.v. opleidingseisen voor supervisie en leertherapie

¹ Goedgekeurd door de Kamer Psychotherapeut d.d. 05 september 2013.

Kamer Psychotherapeut

Toetsing opleidingsonderdelen vooropleiding

Bij de aanvang van de opleiding wordt door de hoofdopleider van de opleiding tot psychotherapeut vastgesteld of de kandidaat:

- beschikt over de juiste vooropleiding;
- voldaan heeft aan de wettelijk voorgeschreven opleidingsonderdelen (of opleidingsonderdelen met een andere naam maar gelijk te stellen inhoud) in de vooropleiding.

In het Besluit Psychotherapeut, artikel 5 (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0009466/>) worden de toelatingseisen beschreven:

Artikel 5, lid 1: Tot de opleiding tot psychotherapeut worden slechts toegelaten degenen die in het bezit zijn van een getuigschrift waaruit blijkt dat zij het artsexamen dan wel het doctoraalexamen psychologie, pedagogische wetenschappen of gezondheidswetenschappen met als afstudeerrichting geestelijke gezondheidskunde met goed gevolg hebben afgelegd.

Artikel 5, lid 2: Voor zover opleidingsonderdelen als bedoeld in het derde lid geen deel uitmaken van de opleiding die recht geeft op een getuigschrift als bedoeld in het eerste lid, is voor de toelating tot de opleiding tot psychotherapeut vereist het bezit van een ander bewijsstuk waaruit blijkt dat de betrokkenen voor die onderdelen met goed gevolg een proeve van bekwaamheid op doctoraal niveau hebben afgelegd.

Artikel 5, lid 3:

De opleidingsonderdelen, bedoeld in het tweede lid, zijn:

- a. persoonlijkheidsleer;*
- b. psychofysiologie of psychosomatiek;*
- c. psychopathologie;*
- d. ontwikkelingspsychologie;*
- e. psychofarmacologie;*
- f. cultuurgebonden psychische problematiek;*
- g. seksuologie;*
- h. gespreksvoering;*
- i. interactietraining;*
- j. stage van 30 werkdagen in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg.*

Een aantal van de onder lid 3. onderscheiden opleidingsonderdelen zijn niet meer als zodanig herkenbaar in de huidige universitaire opleidingen. Zo wordt het vak 'persoonlijksleer' aan veel universiteiten niet meer als zodanig gedoceerd.

Op grond van de "Vrijstellingsregeling in het kader van de opleiding tot psychotherapeut" (kp/ah 06.040 d.d. 18-07-2006) geldt dat degenen die voldoen aan een in het Besluit Psychotherapeut bij Artikel 5 lid 1 genoemde vooropleiding en die niet tevens geregistreerd zijn als GZ-psycholoog, op gebruikelijke wijze individueel worden getoetst op de in het Besluit Psychotherapeut, artikel 5, lid 3 genoemde opleidingsonderdelen. Toetsing dient plaats te vinden door de hoofdopleider psychotherapie.

Deficiënties in de vooropleiding dienen, conform het bestaande beleid, in de loop van de psychotherapieopleiding² te worden gecompenseerd. De hoofdopleider geeft hierover een individueel studieadvies. De deficiënte opleidingsonderdelen dienen met een voldoende beoordeling te worden afgesloten.

GZ-psychologen die de opleiding tot psychotherapeut willen volgen dienen een bewijs van inschrijving in het BIG-register GZ-psycholoog over te leggen. Zij worden niet individueel getoetst op de vooropleidingseisen AMvB Psychotherapeut. Bij toelating tot de opleiding GZ-psycholoog zijn deze personen individueel getoetst op de vooropleidingseisen AMvB GZ-psycholoog, die in ruime mate overeenkomen met de vooropleidingseisen AMvB Psychotherapeut.

Voor zover het gaat om niet overeenkomende vakken en voor zover de universitaire vooropleiding niet in deze vakken voorziet, kan ervan worden uitgegaan dat de opleiding tot GZ-psycholoog hierin in voldoende mate heeft voorzien.

² De opleidingstermijn van de reguliere opleiding bedraagt 4 jaar; de maximale termijn voor afronding van de opleiding is 6 jaar; bij dreigende overschrijding van deze laatste termijn kan de hoofdopleider besluiten de maximale opleidingsduur te verlengen na een positief advies van de examencommissie.

Kamer Psychotherapeut

Vrijstellingsregelingen

1. Vrijstellingsregeling voor GZ-psychologen die de opleiding tot psychotherapeut willen volgen

GZ-psychologen ontvangen een generieke vrijstelling voor verschillende opleidingsonderdelen op basis van het bewijs van inschrijving in het BIG-register GZ-psycholoog.

Vrijstellingen op basis van eerder genoten opleiding voor GZ-psychologen (Art. 3 Wet BIG)

Onderdelen	Totaal verplicht	Vrijstelling na voorafgaande opleiding	Nog verplichte werkzaamheden
Cursorisch (uren)	400	200	200
Leertherapie (sessies)	50	0	50
Werkervaring (uren)	2400	1200	1200
Supervisie (sessies)	150	25	125
Therapieën onder supervisie (uren)	500	100	400
Keuzeuren	180	180	0
Totaal	3680	1705	1975

Bij de verkorte psychotherapieopleiding als gevolg van de generieke vrijstelling voor GZ-psychologen wordt uitgegaan van een opleidingsduur van (ongeveer) 3 jaar³ en een

³ De maximale opleidingstermijn van de verkorte opleiding bedraagt 4 jaar; bij dreigende overschrijding van deze termijn kan de hoofdopleider besluiten de maximale opleidingsduur te verlengen na een positief advies van de examencommissie.

praktijkopleidingsplaats met een aanstelling van 16 uur per week, waarin aan alle verplichtingen van de opleiding tot psychotherapeut op het gebied van cursorisch onderwijs, supervisie en werkervaring voldaan kan worden, onder werkbegeleiding op een voor de psychotherapieopleiding erkende praktijkplaats bij een praktijkopleidingsinstelling. Tijdens deze praktijkervaring dient ruimte te zijn voor het behandelen volgens de normen van de AMvB Psychotherapeut (setting en leeftijd).

Uiteraard moeten bij alle opleidingen de opleiders voldoen aan het Besluit kwalificatie-eisen voor opleiders die betrokken zijn bij de opleiding tot psychotherapeut.

2. Vrijstellingsregeling voor Orthopedagoog-Generalisten (registeropleiding van de NVO) die de opleiding tot psychotherapeut willen volgen

De Kamer Psychotherapeut heeft op 08 september 2015 besloten dat Orthopedagoog-Generalisten voor individuele vrijstellingen voor verschillende opleidingsonderdelen in aanmerking kunnen komen op basis van het bewijs van inschrijving in het NVO-register Orthopedagoog-Generalist.

- a. De hoofdopleider van de opleiding tot psychotherapeut toetst op gebruikelijke wijze of in de voorafgaande (universitaire) master- of doctoraalopleiding Orthopedagogiek de in het Besluit Psychotherapeut Artikel 5, lid 3 genoemde vakken aan de orde zijn geweest. Deficiënties in de vooropleiding dienen in de loop van de psychotherapieopleiding te worden gecompenseerd. De hoofdopleider geeft hierover een individueel studieadvies. Deficiente opleidingsonderdelen dienen met een voldoende beoordeling te worden afgesloten.
- b. Aangezien de opleidingen tot Orthopedagoog-Generalist (OG) van elkaar verschillen wordt – per opleiding – beoordeeld welke vrijstellingen voor de afzonderlijke opleidingsonderdelen kunnen worden verleend. De opleidingen dienen daartoe alle relevante documenten voor te leggen aan een subcommissie van het HCO PT die de opleidingen beoordeelt. De vrijstelling bedraagt nooit meer dan de maximale vrijstelling vermeld in onderstaande tabel.

Vrijstellingen op basis van eerder genoten opleiding voor OG (NVO-register)

Onderdelen	Totaal verplicht	Max. vrijstelling na voorafgaande opleiding	Nog verplichte werkzaamheden
Cursorisch (uren)	400	200	200
Leertherapie (sessies)	50	0	50
Werkervaring (uren)	2400	1200	1200
Supervisie (sessies)	150	25	125
Therapieën onder supervisie (uren)	500	100	400
Keuzeuren	180	180	0
Totaal	3680	1705	1975

Bij de verkorte psychotherapieopleiding als gevolg van een maximale vrijstelling voor OG'ers wordt uitgegaan van een opleidingsduur van (ongeveer) 3 jaar⁴ en een praktijkopleidingsplaats met een aanstelling van 16 uur per week, waarin aan alle verplichtingen van de opleiding tot psychotherapeut op het gebied van cursorisch onderwijs, supervisie en werkervaring voldaan kan worden, onder werkbegeleiding op een voor de psychotherapieopleiding erkende praktijkplaats bij een praktijkopleidingsinstelling. Tijdens deze praktijkervaring dient ruimte te zijn voor het behandelen van volwassenen en/of ouderen en ervaring op te doen in verschillende settings volgens de normen van de AMvB Psychotherapeut. Uiteraard moeten bij alle opleidingen de opleiders voldoen aan het Besluit kwalificatie-eisen voor opleiders die betrokken zijn bij de opleiding tot psychotherapeut.

⁴ De maximale opleidingstermijn van de verkorte opleiding bedraagt 4 jaar; bij dreigende overschrijding van deze termijn kan de hoofdopleider besluiten de maximale opleidingsduur te verlengen na een positief advies van de examencommissie.

3. Vrijstellingsregeling voor Klinisch Psychologen die inschrijving in het BIG-register psychotherapeut ambiëren

- a. **Klinisch psychologen die de reguliere KP-opleiding (Besluit CSG 2013-2) hebben gevolgd** ontvangen op basis van het getuigschrift van een afgeronde reguliere opleiding tot klinisch psycholoog en een recent bewijs van inschrijving in het BIG-register klinisch psycholoog een generieke vrijstelling zoals geregeld in de “Vrijstellingsregeling in het kader van de opleiding tot psychotherapeut (Art. 3, Wet BIG) voor gedragswetenschappers met een doctoraal- of masterdiploma psychologie, pedagogische wetenschappen of geestelijke gezondheidskunde, gz-psychologen (Art. 3, Wet BIG) en klinisch psychologen (ex Art. 14, Wet BIG)” vastgesteld door de Kamer Psychotherapeut d.d. 18 juli 2006 (kenmerk: KP/ah 06.040 d.d. 20-07-2006).

Voorafgaand aan dit besluit was de opleiding tot psychotherapeut gedurende enkele jaren gestopt omdat het BIG-register psychotherapeut mogelijk gesloten zou worden; intussen was de opleiding tot klinisch psycholoog ex art.14 Wet BIG gestart. Het betreffende besluit inzake de aanwijzing van de klinisch psycholoog als specialistisch deelgebied van de gz-psychologie en de opleidingseisen werd op 20 december 2004 door de minister goedgekeurd. In dit besluit is opgenomen dat de inhoud van de opleiding voldoet aan de eisen van het Besluit Psychotherapeut 1998 leidend tot inschrijving in het register psychotherapeut.

Toen de minister vervolgens besloot het beroep psychotherapeut toch weer als zelfstandig beroep te erkennen en de opleidingen tot psychotherapeut weer startten, is er door de Kamer Psychotherapeut een vrijstellingsregeling opgesteld in 2006 die nader werd uitgewerkt in 2007: “Nadere uitwerking van de vrijstellingsregeling in het kader van de opleiding tot psychotherapeut (Art. 3, Wet BIG) en klinisch psychologen (ex Art. 14, Wet BIG)” vastgesteld door de Kamer Psychotherapeut d.d. 05-10-2007 (kenmerk: KP/07.057). Nadat de Registratiecommissie (RSG van de FGzP) had vastgesteld dat de opleidingsinstellingen en de hoofdopleiders klinisch psycholoog voldoen aan het Besluit specialisme klinisch psycholoog (dat het AMvB 1998 over de psychotherapeut omvat) heeft de Kamer Psychotherapeut bepaald dat een GIOS na afronding van de reguliere opleiding met dit getuigschrift zich tot de hoofdopleider psychotherapie in zijn regio kan wenden met het verzoek een getuigschrift te ontvangen waarmee hij/zij zich tot de registerhouder (CIBG) kan wenden met het verzoek ingeschreven te worden in het BIG-register psychotherapeut.

Het betreft dus een generieke vrijstelling voor de verschillende onderdelen van de opleiding tot psychotherapeut na het volgen van de reguliere opleiding tot dit beroep.

Vrijstellingen op basis van de opleiding tot Klinisch Psycholoog (en daaraan voorafgaande opleiding tot GZ-psycholoog)

Onderdelen	Totaal verplicht	Vrijstelling na voorafgaande opleiding	Nog verplichte werkzaamheden
Cursorisch (uren)	400	400	0
Leertherapie (sessies)	50	50	0
Werkervaring (uren)	2400	2400	0
Supervisie (sessies)	150	150	0
Therapieën onder supervisie (uren)	500	500	0
Keuzeuren	180	180	0
Totaal	3680	3680	0

- b. Klinisch psychologen die via de overgangsregeling (vastgesteld door het College Specialismen Gezondheidszorgpsychologen in 2005) in het BIG-register klinisch psycholoog zijn ingeschreven,** kunnen op hun verzoek niet zonder meer in het BIG-register psychotherapeut worden ingeschreven. Weliswaar is de vrijstellingsregeling voor GZ-psychologen die psychotherapeut willen worden van toepassing, maar daarenboven geldt een individuele beoordeling waarvan de procedure gelijk is aan die voor psychiaters:
1. Betrokkene dient een verzoek in bij de subcommissie van het HCO PT, met alle benodigde gegevens.
 2. De subcommissie stelt een opleidingsplan op; hierbij kan sprake zijn van vrijstellingen (te beoordelen door de commissie).
 3. Na het afronden van het opleidingsplan wordt het dossioma voorgelegd aan de examencommissie psychotherapieopleiding van de opleidingsinstelling waar de betrokkene de opleiding tot GZ-psycholoog gevolgd heeft.
- c. Minimale/maximale vrijstellingsmogelijkheden voor gezondheidszorgpsychologen die een opleiding tot klinisch psycholoog voortijdig hebben beëindigd**

Het onderstaande geldt uitsluitend wanneer betrokkene binnen 5 jaar na het voortijdig beëindigen van de opleiding tot klinisch psycholoog een verzoek doet om met de opleiding tot psychotherapeut te mogen beginnen.

Voor het verlenen van vrijstellingen aan degenen die op basis van een gedeeltelijk gevolgde opleiding tot klinisch psycholoog vrijstellingen aanvragen voor de opleiding tot psychotherapeut, gelden de volgende richtlijnen (Commissie Deviaties Opleidingseisen, KPT/ah 07.031, 13 maart 2007) :

(1) Vrijstellingen (buiten die welke geregeld zijn in de bestaande vrijstellingsregeling tot GZ-psycholoog) zijn afhankelijk van waar in de opleiding tot klinisch psycholoog betrokkene is gestopt en worden derhalve slechts verleend op basis van reeds gevolgde opleidingsonderdelen (met een positief resultaat gevolgd, aangetoond met een certificaat) die in het Besluit Psychotherapeut 1998 worden genoemd en beschreven dan wel hieraan naar het oordeel van de hoofdopleider van de opleiding tot psychotherapeut gelijkwaardig zijn.

(2) Vrijstellingen mogen niet in strijd zijn met het Besluit Psychotherapeut 1998 en betreffen: contacturen voor cursussen, supervisie, gesuperviseerde werkervaring en leertherapie.

(3) De toelaatbare omvang van vrijstellingen die verleend worden bovenop de reeds bestaande vrijstellingsregeling (GZ-psycholoog) wordt aan de volgende maxima gebonden:

Vrijstellingen op basis van eerder genoten opleiding voor GZ-psychologen (Art. 3 Wet BIG) én een onvoltooide reguliere opleiding tot klinisch psycholoog.

Onderdelen	Totaal verplicht	Vrijstelling na registratie als GZ-psycholoog	Minimale vrijstelling bij onvoltooide opleiding tot klinisch psycholoog	Maximale vrijstelling bij onvoltooide opleiding tot klinisch psycholoog
Cursorisch (uren)	400	200	0	400
Leertherapie (sessies)	50	0	0	50
Werkervaring (uren)	2400	1200	0	2400
Supervisie (sessies)	150	25	0	150
Therapieën onder supervisie (uren)	500	100	0	500
Keuzeuren	180	180	0	180
Totaal	3680	1705	0	3680

(4) Op basis van de verleende vrijstellingen (conform bovengenoemde richtlijnen) stelt de hoofdopleider een studieadvies op.

4. Vrijstellingsregeling voor psychiaters die inschrijving in het BIG-register psychotherapeut ambiëren

Overwegende dat er geen formele vrijstellingsregeling van kracht is voor psychiaters die na 1 april 1998 met de opleiding tot psychiater zijn begonnen en dat psychiaters onderling te zeer verschillen in de genoten scholing op het terrein van psychotherapie om tot een algemene vrijstellingsregeling te kunnen komen, heeft de Kamer Psychotherapeut, na overleg met het Bestuur NVP en het HCO PT, in haar vergadering van 08 september 2015 het volgende besloten:

- a. Psychiaters die na 1 april 1998 aan de opleiding tot psychiater zijn begonnen en die inschrijving in het BIG-register psychotherapeut wensen, dienen in een zo vroeg mogelijk stadium een verzoek in bij een subcommissie van het HCO PT.
- b. Aan deze subcommissie legt betrokkene alle benodigde gegevens voor, waarna een opleidingsplan wordt opgesteld; hierbij kan sprake zijn van vrijstellingen (te beoordelen door de commissie).
- c. Na het afronden van het opleidingsplan wordt het dossioma voorgelegd aan de examencommissie psychotherapie-opleiding van de opleidingsinstelling waar de psychiater de opleiding gevolgd heeft.

5. Vrijstellingsregeling voor leden van psychotherapieverenigingen

De regeling die door de Kamer in 2006 (KPT/06.040) en 2010 (KPT 10-007) werd vastgesteld, is per 1 juli 2015 door de Kamer Psychotherapeut aangepast.

De oude regeling was enkel van toepassing voor opleidingen verzorgd door NVP-erkende Specialistische Psychotherapieverenigingen (SPV'en) die in de periode 2000 (stop psychotherapieopleidingen) tot 2006 (opnieuw starten psychotherapieopleidingen) plaatsvonden (KPT 10-007). Tevens gold dat "de eerder genoten opleiding als regel binnen een periode van zeven jaar voorafgaand aan de start van de psychotherapie-opleiding dient voltooid te zijn" (KPT/06.040). De Kamer Psychotherapeut heeft besloten de restrictie over de periode 2000-2006 te laten vervallen evenals de bepaling over de 'geldigheidsduur' van zeven jaar. Tevens heeft de Kamer Psychotherapeut besloten om NVP-erkende SPV'en te vervangen door en uit te breiden tot 'psychotherapieverenigingen'. Hiertoe rekent de Kamer Psychotherapeut:

"De in het verleden door de NVP erkende psychotherapieverenigingen waarvan de leden psychotherapeutische behandelingsmethoden toepassen waarvan de wetenschappelijke basis wordt gevonden in de psychoanalytische theorieën, de leer- en cognitieve theorieën, de experiëntiële theorieën en de systeemtheorieën (cf. AMvB Psychotherapeut), en 'nieuwe' psychotherapieverenigingen waarvan de leden psychotherapeutische behandelingsmethoden toepassen die onderdeel uitmaken van het opleidingscurriculum psychotherapeut, een en ander te beoordelen en in een lijst vast te leggen door het HCO PT".

Bij het beoordelen van de relevantie van psychotherapieverenigingen worden door het HCO PT tevens de volgende criteria gehanteerd:

1. De vereniging richt zich op een welomschreven gebied of methodiek binnen het veld van de psychotherapie. Bij een methodiek dient er sprake te zijn van een methodische toepassing van een geheel van psychologische en psychopathologische kennis.
2. De toelatingscriteria tot de vereniging dienen voldoende garanties te bieden dat de leden theoretische kennis en praktische vaardigheden hebben verworven op een wijze die overeenkomt met de kwaliteitseisen in de reguliere psychotherapieopleiding.
3. De vereniging heeft minimaal 25 gewone leden.

Na overleg met het HCO PT vraagt de Kamer PT de hoofdopleiders als volgt te werk te gaan:

- a. De hoofdopleider toetst of het lid van een psychotherapievereniging dat de psychotherapieopleiding wil volgen, voldoet aan de vooropleidingseisen voor deze opleiding. Eventueel wordt een studieadvies gegeven.
- b. De hoofdopleider toetst of de betreffende psychotherapievereniging is opgenomen in de lijst van verenigingen die door het HCO PT is opgesteld; vervolgens toetst de hoofdopleider de betreffende opleiding, zoals die door betrokkene is gevolgd, en hanteert hierbij het document 'Uitwerking maximale vrijstellingsregeling voor leden Specialistische Psychotherapie-verenigingen' (KPT 10-007): het *maximum* aantal uren vrijstelling bedraagt voor een lid zonder BIG-titel:

Vrijstellingsregeling voor leden psychotherapieverenigingen

Onderdelen	Totaal verplicht	Max. vrijstelling na voorafgaande opleiding	Nog verplichte werkzaamheden
Cursorisch (uren)	400	50	350
Leertherapie (sessies)	50	50	0
Werkervaring (uren)	2400	600	1800
Supervisie (sessies)	150	50	100
Therapieën onder supervisie (uren)	500	100	400
Keuzeuren	180	90	90
Totaal	3680	940	2740

- c. Het exacte aantal uren waarvoor vrijstelling wordt gegeven (binnen bovengenoemde maxima) is ter beoordeling door de hoofdopleider.
- d. Geen vrijstelling wordt gegeven wanneer de opleiding langer dan 5 jaar geleden voor de start van de opleiding tot psychotherapeut is afgerond en de betreffende psychotherapievereniging geen herregistratieregeling kent, óf wanneer de herregistratieregeling naar het oordeel van de hoofdopleider onvoldoende bijdraagt aan het in overeenstemming brengen van de kennis en kunde van de kandidaat met de actuele inhoud van de psychotherapieopleiding.
- e. Wanneer een psychotherapievereniging geen herregistratieregeling kent, is het aan de opleideling om aan te tonen dat er op eigen initiatief voldoende gekwalificeerde nascholing is gevolgd waarvan kwantiteit en kwaliteit door de hoofdopleider als voldoende wordt beoordeeld om de kennis en kunde van de kandidaat in overeenstemming te brengen met de actuele inhoud van de psychotherapieopleiding.
- f. Lidmaatschap van twee of meer psychotherapieverenigingen telt in principe slechts één keer mee; er is echter wel ruimte voor de hoofdopleider om hier, na een beoordeling van de onderdelen, met gefundeerde redenen van af te wijken en in individuele gevallen extra vrijstelling te geven. Het zal dan vooral gaan om specifieke cursusonderdelen, supervisie en eventueel uren praktijkervaring en therapieën onder supervisie. Uitgangspunt dient steeds te zijn dat de psychotherapieopleiding aan de eisen voldoet qua breedte op de terreinen van theoretische vorming, supervisie en praktijkervaring. Indien de opleideling tevens GZ-psycholoog is, dient ervoor gewaakt te worden dat er niet tweemaal vrijstelling wordt gegeven voor dezelfde cursusonderdelen.
- g. 'Sprokkelen' dient voorkomen te worden; het uitgangspunt is dat een opleiding afgerond moet zijn om voor de vrijstellingsregeling in aanmerking te komen.
 - Het is echter geen bezwaar dat de opleiding nog niet afgerond is, indien er wel sprake is van een aantoonbaar regulier opleidingstraject (te denken valt aan cursorisch onderwijs gecombineerd met gesuperviseerde praktijk) van een opleiding die is opgenomen in de lijst van het HCO PT; de eventuele vrijstelling is ter beoordeling door de hoofdopleider.
 - Losse cursussen komen echter niet in aanmerking voor vrijstelling indien men niet kan aantonen dat er een reguliere opleidingsroute wordt gevolgd bij een in de lijst van het HCO PT opgenomen psychotherapievereniging, ook al maken deze cursussen deel uit van een (SPV-)opleiding.
 - Voorlopige erkenningen of andere voorlopige constructies door een hoofdopleider worden uitgesloten (om ingewikkelde en slepende discussies in een later stadium te voorkomen). Uitzondering: deficiënties in de vooropleiding; deze kunnen in de loop van de psychotherapieopleiding worden gecompenseerd.
- h. Wat leertherapie betreft: in afwachting van een door de NVP in te stellen register voor leertherapeuten dient de leertherapeut een geregistreerd psychotherapeut te zijn en als leertherapeut geregistreerd te zijn bij een door de NVP erkende SPV; acceptabel is eventueel: geregistreerd psychotherapeut, die 3 jaar lid is van een door NVP erkende SPV. In verband met de gewenste afstemming tussen opleidingen vervalt de beperking ten aanzien van een termijn (laatste sessie niet langer geleden dan 7 jaar voor aanvang psychotherapieopleiding). De hoofdopleider behoudt echter de vrijheid om een opleideling om gefundeerde redenen geen vrijstelling op dit terrein te verlenen.

Kamer Psychotherapeut

Erkennings-eisen ten aanzien van praktijkopleidingsinstellingen voor de opleiding tot psychotherapeut⁵

Algemene voorwaarden

De praktijkinstelling:

1. Is werkzaam op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg.
2. Heeft een aansluitingsovereenkomst met de opleidingsinstelling of zal deze overeenkomst afsluiten.
3. Voorziet in voldoende waarborgen voor de continuïteit van de praktijkopleidingsinstelling
4. Werkt samen met andere instellingen in de geestelijke gezondheidszorg.
5. De praktijkopleidingsinstelling heeft een praktijkopleider die door de opleidingsinstelling als zodanig erkend is.
6. De praktijkopleidingsinstelling draagt zorg voor continuïteit van de praktijkopleiding.
7. Is bereid de aanwijzingen van de hoofdopleider m.b.t. aspecten van de opleiding op te volgen.
8. Verleent professionele hulp aan een gedifferentieerde populatie patiënten/cliënten die duurzame problemen hebben bij hun ontwikkeling of bij het zelfstandig functioneren in hun woon- of leefomgeving en die voor een kortere of langere periode behandeld worden in de instelling.
9. Hanteert een methodische werkwijze en kent een adequaat systeem van verslaglegging/dossiervorming.
10. Heeft een goed toegankelijke bibliotheek met relevante handboeken, standaardwerken en tijdschriften op het gebied van de psychotherapie, psychologie en psychopathologie.
11. Verklaart zich bereid zich te laten visiteren door het daartoe bevoegde orgaan.

Contracten en financiën

De praktijkinstelling:

12. Realiseert een betaalde opleidingsplaats voor de piop/giop/aiop⁶ op de volgende wijze;

⁵ De Erkennings-eisen ten aanzien van praktijkopleidingsinstellingen voor de opleiding tot psychotherapeut zijn vastgesteld door het HCO PT op 22 maart 2012 en door de Kamer Psychotherapeut geaccordeerd op 5 september 2013.

⁶ In het vervolg kan waar piop (psycholoog in opleiding tot psychotherapeut) ook giop (gezondheidszorgpsycholoog in opleiding tot psychotherapeut) en aiop (arts in opleiding tot psychotherapeut) gelezen worden.

1. Er is sprake van een leerarbeidsovereenkomst, dan wel een combinatie van een arbeidsovereenkomst en een leerarbeidsovereenkomst, die zodanig is geformuleerd dat de piop in staat wordt gesteld minimaal 20 (vierjarige opleiding) of 16 (driejarige opleiding) uur per week praktijkervaring op te doen, met inachtneming van in de vigerende CAO vastgelegde bepalingen. De praktijkopleidingsinstelling biedt een arbeidscontract aan conform CAO, waarin noch een minimum-maximum clausule opgenomen is, noch de deelnemer de mogelijkheid geboden/verplicht wordt zijn opleiding terug te verdienen door meer productie te maken. Of:
 2. Er is sprake van een overeenkomst van opdracht. In dit geval wordt getoetst of de overeenkomst⁷ wat betreft de opleidingsafspraken gelijkwaardig is aan een leerarbeidsovereenkomst.
13. De instelling is bereid om in geval van overmacht, naar redelijkheid en billijkheid, de leerarbeidsovereenkomst/overeenkomst van opdracht te verlengen.
14. Stelt de piop in staat om:
- werkervaring op te doen op het gebied van de psychotherapie.
- Naast productiedoelstellingen van de instelling, dienen de opleidingsdoelstellingen gewaarborgd te zijn, waaronder:
- het volgen van verplichte technisch theoretische cursussen;
 - het volgen van supervisie.
15. De praktijkopleidingsinstelling draagt zorg voor een aantal financiële regelingen:
- a. is verantwoordelijk voor een contractueel vastgelegde aanstelling of overeenkomst en betaling van de praktijkopleider voor minimaal 1 uur per week per piop; deze praktijkopleider is, conform het gestelde in 1., werkzaam binnen dezelfde instelling; de eis aan de praktijkopleider is dat deze minimaal 8 uur per week praktiserend is als psychotherapeut;
 - b. is verantwoordelijk voor een contractueel vastgelegde aanstelling of overeenkomst en betaling van de werkbegeleider en de tijd voor werkbegeleiding (voor een piop 1 uur per week);
 - c. stelt zich garant voor alle supervisies zowel in tijd als in geld;
 - d. stelt de piop in staat om 25% van de tijd te besteden aan opleidingsgerelateerde zaken (niet productiegebonden); daarmee is de productietaakstelling 25% lager dan die van een collega psychotherapeut met een vergelijkbare aanstelling. Als maximum geldt voor de piop gemiddeld 5.25 cliëntcontacten op een dag van 8 uur.
 - e. opleidingsgebonden kosten (begeleiding en supervisie) worden door de praktijk vergoed en niet op de piop verhaald. Voor deze kosten is geen terugbetalingsregeling bij vertrek mogelijk.

⁷ Voor de vrijgevestigde praktijk heeft de LVVP hiervoor een model uitgewerkt dat is geaccordeerd door het HCO PT en door de Kamer Psychotherapeut. Er dient sprake te zijn van een financiële vergoeding die in redelijke verhouding staat tot de gewerkte uren, de mogelijkheid om voldoende praktijkuren te maken, werkbegeleiding en supervisie dienen door de praktijkopleidingsinstelling te worden vergoed, uitloopmogelijkheden bij overmacht dienen mogelijk te zijn, een eventuele terugbetalingsregeling mag geen elementen bevatten die werkbegeleiding of supervisie betreffen.

De context van de praktijkopleidingsplaats

De praktijkinstelling:

16. Binnen de praktijkopleidingsinstelling zijn tenminste twee (BIG-geregistreerde) psychotherapeuten werkzaam, die tezamen twee of meer verschillende methoden vertegenwoordigen, bij voorkeur blijkend uit het lidmaatschap van twee verschillende psychotherapieverenigingen⁸ die zijn opgenomen op de lijst van het HCO PT of uit andere gedocumenteerde kwaliteitscriteria.
17. Biedt op de praktijkplaats een gestructureerd multidisciplinair patiëntgebonden overleg, waaraan de piop actief deelneemt.
18. Biedt op de praktijkplaats waar mogelijk een teamverband, waarbij zowel de werkbegeleider, als secundair het team, zorg dragen voor het leerproces van de piop.
19. Biedt een eigen werkplek voor de piop.
20. Biedt de piop de gelegenheid om voor de opleiding relevante patiëntpopulatie te behandelen (verschillende leeftijdsgroepen, groeps- en/of systeembehandelingen, verschillende individuele behandelingsmethodieken, zoals klachtgericht als persoonsgericht).
21. Biedt de mogelijkheid om het in het cursorisch onderwijs geleerde in praktijk te brengen.
22. Stelt de piop in staat zijn/haar werk te doen geheel conform de vigerende gedragscodes en beroepsethiek.
23. Biedt de mogelijkheid tot deelname aan een intervisiegroep waaraan tenminste 2 geregistreerde psychotherapeuten deelnemen.
24. Biedt daarnaast de piop de gelegenheid om zicht te krijgen op het functioneren van de instelling op het gebied van beleidsontwikkeling en externe contacten.

Rollen en taken

De praktijkinstelling:

25. Wijst een gekwalificeerde (BIG-geregistreerde) psychotherapeut (5 jaar geregistreerd en als zodanig werkzaam) aan als praktijkopleider en belast deze met de verantwoordelijkheid voor opzet, organisatie, evaluatie en beoordeling van de praktijkopleiding van de piop.
De praktijkopleider dient:
 - voldoende informatie te hebben over het verloop van de opleiding, onder andere door geregeld contact met de werkbegeleider en de supervisor(en);
 - de bevoegdheid te hebben om in te grijpen in het werkproces van de piop, indien dit voor een goed verloop van de opleiding noodzakelijk is. Deze bevoegdheid dient te zijn vastgelegd.
26. Draagt er zorg voor dat naast de praktijkopleider een plaatsvervangend praktijkopleider (BIG-geregistreerd psychotherapeut) aanwezig is.
27. Draagt er zorg voor dat de werkbegeleider (3 jaar BIG-geregistreerd psychotherapeut en werkzaam als zodanig) tijdens de werkdagen van de opleiding aanwezig is en ingeval de werkbegeleider afwezig is, wordt voor vervanging gezorgd.
28. Draagt er zorg voor dat er geen contaminatie ontstaat tussen verschillende functies, rollen en taken binnen de praktijkopleiding, in het bijzonder:

⁸ De in het verleden door de NVP erkende specialistische psychotherapieverenigingen (SPV'en) zijn in ieder geval in deze lijst opgenomen.

- de functie van praktijkopleider wordt niet gecombineerd met andere rollen binnen de opleiding, zoals supervisor. De praktijkopleider is niet de leidinggevende of directeur/praktijkhouder van de piop. In voorkomende gevallen kan de rol van praktijkopleider gecombineerd worden met die van werkbegeleider.
- de werkbegeleider is niet de leidinggevende van de piop. Een vraag om dispensatie van deze eis kan voorgelegd worden aan de hoofdopleider. Verder is de werkbegeleider niet gelijktijdig supervisor van de piop.
- de supervisor is niet de leidinggevende noch de werkbegeleider van de piop. Wel kan in voorkomende gevallen de werkbegeleider tevens de algemene supervisie geven.

Uitzonderingen:

Wanneer een instelling niet aan de bovenstaande criteria voldoet, kan zij met andere erkende (praktijk)-instellingen samenwerkingsovereenkomsten sluiten, zodat gezamenlijk wel aan de criteria kan worden voldaan.

Desiderata

De praktijkinstelling:

29. Heeft een actief onderzoeksbeleid op het gebied van de gezondheidszorg en biedt mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek.
30. Biedt interdisciplinaire referereer- en intervisiebijeenkomsten.
31. Realiseert goede secundaire arbeidsvoorwaarden.
32. Heeft een ervaren opleidingsteam.
33. Heeft een overlegstructuur van psychotherapeuten, waaraan de piop deelneemt.
34. Biedt een meer dan gemiddelde bewezen goede begeleiding.
35. Gaat een langere verbintenis met de opleiding aan.
36. Participeert met meer dan een praktijkopleidingsplaats.
37. Heeft een plaats die bijdraagt aan de heterogeniteit van het opleidingspalet binnen het toepassingsgebied van de psychotherapeut.
38. Levert docenten aan de opleiding.
39. Biedt meer dan het voorgeschreven aantal uren praktijkbegeleiding/supervisie.
40. Biedt continuïteit van bestaande goede opleidingsplaatsen.

NB: Voldoen aan alle bovenstaande criteria betekent niet per definitie dat de instelling in aanmerking komt voor subsidie.

Kamer Psychotherapeut

Besluit Kwalificatie-eisen voor opleiders die betrokken zijn bij de opleiding tot psychotherapeut

De Kamer Psychotherapeut, kennis genomen hebbende van het rapport van de Commissie Praktijkbegeleiding psychologische BIG-opleidingen, stelt de volgende eisen vast ten aanzien van hoofdopleiders, docenten, praktijkopleiders, werkbegeleiders, supervisors en leertherapeuten.

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In dit Besluit wordt verstaan onder:

fte werkervaring:	voltijdse werkervaring, of equivalent daarvan in deeltijd;
hoofdopleider:	degene die verantwoordelijk is voor de opleiding tot psychotherapeut;
docent	degene die verantwoordelijk is voor één of meerdere onderwijsmodulen die deel uitmaken van de opleiding tot psychotherapeut;
opleidingsplaats:	een ten behoeve van de opleiding ingestelde arbeidsplaats binnen een erkende praktijkopleidingsinstelling;
praktijkopleidingsinstelling:	de erkende praktijkinstelling die, of het samenwerkingsverband van praktijkinstellingen dat, het praktijkgedeelte van de opleiding tot psychotherapeut verzorgt;
piop:	psycholoog, pedagoog, geestelijk gezondheidskundige, gezondheidszorgpsycholoog of arts in opleiding tot psychotherapeut;
P-opleider:	een voor tenminste één van de gezondheidszorgpsycholoog-specialistenopleidingen erkende praktijkopleider die eindverantwoordelijk is voor de organisatie en kwaliteit van de praktijkopleidingstrajecten van meerdere psychologische BIG-opleidingen, en die in het geval dat psychotherapeuten worden opgeleid tevens erkend is als praktijkopleider psychotherapeut;

praktijkopleider:	degene die de verantwoordelijkheid heeft voor de praktijkcomponent van de opleiding van een of meerdere opleidingen, met inbegrip van de praktijkbegeleiding, hetgeen zowel de organisatie van werkbegeleiding als supervisie inhoudt;
werkbegeleider:	degene die verantwoordelijk is voor de dagelijkse begeleiding van de piop bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.
supervisie:	beroepsgericht persoonlijke begeleiding, individueel of in groepsverband, met als doel de ontwikkeling van het professioneel functioneren van de supervisant, door (a) het methodisch analyseren en evalueren van de door hem verrichte werkzaamheden op het terrein waarop de supervisie betrekking heeft en (b) de reflectie op het professioneel functioneren van de supervisant en de ontwikkeling daarvan;
supervisor:	degene die de supervisie geeft;
leertherapie	het ondergaan van een psychotherapie in het kader van de opleiding, met als doel bij de opleiding de ontwikkeling en het inzicht in het eigen functioneren als psychotherapeut te bevorderen.
leertherapeut	degene die de leertherapie geeft ;

Artikel 2. Hoofdopleider

Ten aanzien van de hoofdopleider van de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen:

1. minimaal 5 jaar ingeschreven in het BIG-register psychotherapeut;
2. ten minste de laatste 5 jaar actief geweest zijn in de uitvoering van de psychotherapie. De Kamer Psychotherapeut kan dispensatie verlenen voor deze eis;
3. lidmaatschap van ten minste één door de NVP erkende specialistische psychotherapievereniging;
4. publicaties op het gebied van de psychotherapie;
5. ervaring hebben in het opleiden van psychotherapeuten, bij voorkeur in verscheidene functies.

Daarnaast dient aandacht te worden geschonken aan het waarmaken van de verantwoordelijkheid van de hoofdopleider. Aandachtspunten zijn:

- positie in opleidingscommissie
- keuze van docenten en supervisoren
- delegatie van verantwoordelijkheden en taken naar voldoende bevoegde medewerkers
- evaluatie en reactie op feedback

- relatie management
- uitvoeren van het toelatingsbeleid van de opleiding, selectie en beoordeling cursisten
- relatie met praktijkopleidingsinstellingen.
- aanvragen van toelaatbaarheid van bijzondere situaties bij de Kamer Psychotherapeut (zoals vrijstellingen, tijdelijke onderbreking van de opleiding, volgen van alternatieve onderdelen, overschrijding van opleidingstermijnen e.d.).

De hoofdopleider ziet erop toe dat voldaan wordt aan het wettelijk vastgestelde aantal gesuperviseerde therapiezittingen en supervisie-uren. De psychotherapeutische werkzaamheden moeten zodanig zijn ingericht dat de psychotherapeut in opleiding actief kennis verwerft in de toepassing van psychotherapeutische methoden en praktische ervaring opdoet met de toepassing ervan.

Het totaal aan psychotherapeutische werkervaring moet zodanig zijn ingericht dat deze herkenbaar bijdraagt aan het ontwikkelingsproces van de psychotherapeut in opleiding.

De vereiste kwalificaties voor de *waarnemend hoofdopleider* zijn:

- geregistreerd psychotherapeut sinds minimaal 5 jaar en ten minste 5 jaar actief zijn in de uitvoering van de psychotherapie
- verdere erkende opleiding in de psychotherapie, geresulteerd in het lidmaatschap van ten minste één door de NVP erkende specialistische psychotherapievereniging.

Artikel 3. Docent

Ten aanzien van de docent die onderwijs verzorgt in de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen:

1. een BIG-registratie als psychotherapeut;
2. lidmaatschap van een door de NVP erkende SPV
3. aantoonbare kwalificaties als docent in het algemeen en in het betreffende gebied: bijvoorbeeld docentschap van een door de NVP erkende SPV of gelijkwaardig niveau. E.e.a. ter beoordeling van de hoofdopleider;
4. actief zijn in de uitvoering van psychotherapie.

Docenten kunnen geassisteerd worden door *codocenten* met specifieke expertise. Codocenten werken onder de verantwoordelijkheid van docenten en zijn geaccepteerd door de hoofdopleider.

Artikel 4. Praktijkopleidingsinstelling

1. De praktijkopleidingsinstelling dient te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden die zijn vastgesteld door de Kamer Psychotherapeut, zoals vastgelegd in het document *Erkenningseisen ten aanzien van praktijkopleidingsinstellingen voor de opleiding tot psychotherapeut zoals vastgesteld door het HCO PT op 22 maart 2012 en geaccordeerd door de Kamer Psychotherapeut op 5 september 2013.*
2. Praktijkopleidingsinstellingen maken onverbrekelijk deel uit van het geheel van de opleiding

3. Aandacht dient gegeven te worden aan de verslaglegging over en de beoordeling van de werkzaamheden van de cursist en de beoordeling door de cursist van de praktijkopleiding en de praktische werkzaamheden.
4. De praktijkopleidinginstelling dient voorwaarden te scheppen, waardoor de praktijkopleider zijn verantwoordelijkheid waar kan maken.
5. Per regio worden de praktijkopleidinginstellingen eenmaal per vier jaren door de betrokken hoofdopleider gevisiteerd. De visitatierapporten van deze visitaties maken onderdeel uit van het complete dossier betreffende het praktijkdeel van de opleiding. De rapporten van de praktijkvisiteatie dienen beschikbaar te zijn voor de visitatiecommissie.
6. Hervisiteatie van praktijkinstellingen binnen de gestelde periode is mogelijk als de hoofdopleider daartoe aanleiding ziet; e.e.a. conform het visitatiereglement van de opleidingsinstelling.

Artikel 5. P-opleider

Ten aanzien van de P-opleider die betrokken is bij de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Voldoet aan de eisen voor de praktijkopleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut zoals geformuleerd in artikel 6 lid 1, 3 en 4.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van implementatie, kwaliteitsbewaking en -borging van BIG-opleidingen binnen een erkende praktijkopleidingsinstelling.
3. Stuurt alle bij de opleiding betrokken functionarissen binnen de praktijkopleidingsinstelling aan en onderhoudt relevante externe contacten.
4. De rol van betrokkene is expliciet vastgelegd inclusief de beschikbare tijd, de mogelijkheid in te grijpen door de lijn heen in het belang van de opleiding, en de betrokkenheid bij selectieprocedures.
5. Voert structureel werkoverleg met de portefeuillehouder opleidingen binnen de Raad van Bestuur.

Artikel 6. Praktijkopleider

Ten aanzien van praktijkopleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Minimaal vijf jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal drie jaar fte werkervaring als zodanig.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.
3. Werkzaam zijn bij de praktijkopleidingsinstelling voor tenminste 0,5 fte.
4. Actief op het gebied van patiëntgebonden werkzaamheden voor gemiddeld ten minste 8 uur per week.
5. De rol van de betrokkene als praktijkopleider is expliciet vastgelegd. Daarbij dienen te zijn vastgelegd:
 - de verantwoordelijkheden van de betrokkene, conform de omschrijving in Taken en verantwoordelijkheden;

- de tijd die betrokkene hiervoor beschikbaar heeft;
- de bevoegdheid van de betrokkene om in te grijpen door de lijn heen, indien het belang van de opleiding dit vereist;
- toegang van de betrokkene tot de leiding van de instelling, hetzij rechtstreeks, hetzij via de P-opleider.

Artikel 7. Werkbegeleider

Ten aanzien van werkbegeleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Minimaal drie jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal drie jaar fte werkervaring als zodanig.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.
3. Werkzaam in de patiëntenzorg, binnen dezelfde werkeenheid als de piop.
4. Tijdens werktijden van de piop voldoende aanwezig binnen de werkeenheid om aantoonbaar de begeleidingstaken adequaat te kunnen vervullen, met dien verstande dat de werkbegeleider in ieder geval aanwezig is tijdens de praktijkopleidingsuren van de piop, dan wel zorg draagt voor adequate vervanging. Daarbij dient de werkbegeleider zicht te hebben op, en weet te hebben van de inhoudelijke werkzaamheden van de piop.

Artikel 8. Supervisor

1. Ten aanzien van de supervisor in het kader van de opleiding tot psychotherapeut (inclusief de algemene supervisie) gelden de volgende eisen.
 - a. Minimaal drie jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal twee jaar fulltime werkervaring als zodanig.
 - b. Erkend als supervisor en tevens ingeschreven in een door externen te raadplegen register van een door de NVP erkende SPV⁹ en/of ingeschreven in het Register Supervisoren van de NVP.
 - c. Aantoonbare vakinhoudelijke expertise op het terrein waarop de supervisie betrekking heeft.
 - d. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding (bij voorkeur supervisie), verworven door ervaring en/of opleiding.
 - e. Substantiële recente werkervaring in de patiëntenzorg.
 - f. Niet werkzaam binnen hetzelfde team als de piop.
2. In het opleidingstraject van een piop dient *met betrekking tot psychotherapeutische behandeling* sprake te zijn van ten minste drie supervisoren, waarbij het aandeel van één supervisor niet meer bedraagt dan 50 uur.
3. In het opleidingstraject van een piop geldt *met betrekking tot 'Psychopathologie, diagnostiek en indicatiestelling'* (het gecertificeerd opleidingsaanbod bestaande uit twee modules, in de vrije

⁹ Hiertoe wordt ook de Nederlandse PsychoAnalytische Groep gerekend

ruimte van de opleiding) naast de bij lid 1 genoemde vereisten met betrekking tot registratie en werkervaring de aanvullende eis dat de supervisor tevens drie jaar is geregistreerd als gezondheidszorgpsycholoog (met minimaal twee jaar fte werkervaring als zodanig). Indien er onvoldoende experts op dit gebied voorhanden zijn is acceptabel dat gezondheidszorgpsychologen die (uitsluitend) 3 jaar als dusdanig geregistreerd zijn (met minimaal twee jaar fte werkervaring als zodanig) én aantoonbaar specifieke expertise op dit terrein bezitten worden ingezet als supervisor voor 'Psychopathologie, diagnostiek en indicatiestelling'.

4. Waar van toepassing geldt bij diagnostiek voor K&J dat tevens wordt voorzien in thema's die specifiek voor kinderen en jeugdigen van belang zijn (bijvoorbeeld rond de ontwikkeling van de persoonlijkheid). De in lid 1 en 3 genoemde aantoonbare specifiek expertise dient dan tevens op dit terrein betrekking te hebben.
5. Supervisie in het kader van de opleiding tot psychotherapeut kan tevens gegeven worden door een in het BIG-register ingeschreven psychotherapeut die in het kader van zijn opleiding tot supervisor supervisie geeft onder supervisie van een leersupervisor.

Artikel 9. Leertherapeut¹⁰

Ten aanzien van de leertherapeut in het kader van de opleiding gelden de volgende eisen.

1. Geregistreerd als psychotherapeut.
2. Erkend en ingeschreven in een door externen te raadplegen register als leertherapeut van een door de NVP erkende SPV.
3. Acceptabel is eventueel, indien geen erkenning als leertherapeut, een psychotherapeut (zie lid 1), die minimaal drie jaar gewoon lid is van een van een door de NVP erkende SPV. E.e.a. ter beoordeling door de hoofdopleider.
4. De leertherapeut kan niet iemand zijn die op andere wijze bij de opleiding van de cursist is betrokken.
5. De cursist is in principe vrij binnen de grenzen van het boven gestelde in de keuze van een leerpsychotherapeut.

Artikel 10. Dispensatie

1. Een hoofdopleider kan dispensatie verlenen van de hierboven geformuleerde eisen met betrekking tot registratieduur en werkervaring, indien hij/zij van oordeel is dat betrokkene aantoonbaar beschikt over een niveau van functioneren dat overeenkomt met de gestelde eisen, zoals aantoonbare didactische en supervisorische kwaliteiten. Daarbij dient goed gespecificeerd te zijn wat het bereik is van de dispensatie, bijvoorbeeld met betrekking tot het domein (bijvoorbeeld: "alleen supervisie over behandeling van kinderen en jeugdigen") en de looptijd (bijvoorbeeld: "voor de duur van één supervisierEEKS").
2. Een hoofdopleider kan dispensatie verlenen van de eis dat de supervisor niet werkzaam is binnen hetzelfde team als de piop, mits:

¹⁰ Het Bestuur NVP is voornemens een register van leertherapeuten in te stellen; hiermee is hier nog geen rekening gehouden.

- hiervoor inhoudelijk zwaarwegende redenen bestaan,
 - én er afdoende waarborgen zijn tegen rolconflicten.
3. De opleidingsinstellingen houden een register bij van verleende dispensaties. Hierin worden ook de aanleiding en overwegingen die hebben geleid tot de dispensatie vastgelegd.
 4. Eén keer per jaar rapporteren de opleidingsinstellingen aan de toetsende instantie over de verleende dispensaties.

Artikel 11. Slotbepalingen

1. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2016.
2. Dit besluit is van toepassing op opleidingen die gestart zijn op of na 1 januari 2014.
3. Ter aanvulling op het gestelde in artikel 10 kan een hoofdopleider dispensatie verlenen voor toepassing van dit besluit met betrekking tot praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisoren die voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit reeds als zodanig in functie waren, doch uitsluitend indien het niet-voldoen aan de eisen niet ten koste gaat van de kwaliteit van de opleiding. Deze dispensatie kan ten hoogste twee jaar geldig zijn en kan één maal worden verlengd tot uiterlijk 31 maart 2017.
4. Ingeval van een dispensatie als bedoeld in het voorgaande lid is artikel 10, 2e en 3e lid van toepassing.

Toelichting

Algemeen

In de praktijkopleiding van psychotherapeuten is sprake van intensieve begeleiding, waarbij verschillende functionarissen een rol spelen. Naast de praktijkopleider zijn dit de werkbegeleider(s), de supervisor(en) en de leertherapeut.

Voor de kwaliteit van de praktijkopleiding is het van groot belang dat deze praktijkbegeleiders voldoende gekwalificeerd zijn. Tot op heden ontbrak het echter aan uniforme, landelijke regelgeving op dit terrein. Met dit besluit wordt deze lacune opgevuld.

De regels die in dit besluit zijn neergelegd zijn voor het overgrote deel ontleend aan het rapport van de Commissie Praktijkbegeleiding psychologische BIG-opleidingen. In dit rapport wordt een eenduidig kader geformuleerd voor de eisen te stellen aan praktijkbegeleiders van de diverse psychologische BIG-opleidingen. Hiermee is beoogd een bijdrage te leveren aan de harmonisatie van eisen voor de verschillende opleidingen.

Uitgangspunt voor de voorgestelde kwalificaties vormen de taken en rollen van de verschillende praktijkbegeleiders, zoals omschreven in de uitgave Taken en verantwoordelijkheden in de praktijkopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog en gezondheidszorgpsycholoog-specialist (2008). Het streven is na vaststelling van de kwalificatie-eisen door de verschillende regelgevende organen een nieuwe editie van deze uitgave samen te stellen, waarin de kwalificatie-eisen voor de verschillende psychologische BIG-opleidingen zijn opgenomen.

Eisen registratieduur en deskundigheid

Van belang voor alle functionarissen is, dat zij over voldoende ervaring in het vakgebied beschikken. Deze vereiste ervaring is geoperationaliseerd in termen van aantal jaren registratie en werkervaring. Aansluitend bij de bestaande praktijk is als uitgangspunt gekozen voor het aantal jaar dat men geregistreerd is voor het betreffende beroep. Dit garandeert een minimumniveau van senioriteit.

Daarenboven is het uiteraard van belang dat betrokkene het vak in voldoende mate daadwerkelijk heeft uitgeoefend. Hiertoe dient de werkervaringseis.

Praktijkopleider

Overwogen is of voor de praktijkopleider binnen de opleiding tot psychotherapeut registratie als specialist een eis of desideratum is. De Kamer meent dat dit niet op zijn plaats is. Het beroep van psychotherapeut is een zelfstandig beroep, slechts een deel van de beroepsbeoefenaren is tevens specialist, en men kan uitstekend geschikt zijn als praktijkopleider zonder de specialistenstatus te bezitten.

In navolging van de omschrijving in het besluit herregistratie gezondheidszorgpsycholoog-specialisten kan onder de patiëntgebonden werkzaamheden van de praktijkopleider worden verstaan: werkzaamheden welke direct of indirect betrekking hebben op de patiëntenzorg. Naast directe patiëntenzorg worden hiertoe gerekend mediërende vormen van patiëntenzorg, patiëntenbesprekingen, patiëntgebonden consultatie en het geven van supervisie en werkbegeleiding over patiëntenzorg, alsmede het geven van leertherapie.

Werkbegeleider

Een belangrijk punt van aandacht is de aanwezigheid van de werkbegeleider. De werkbegeleider is onder andere verantwoordelijk voor de kwaliteit van zorg die de piop verleent, bewaakt het professioneel functioneren van de piop, en dient beschikbaar te zijn voor consultatie. Dit vereist dat de werkbegeleider zicht heeft op en weet heeft van de inhoudelijke werkzaamheden van de piop. Dit vereist aanwezigheid van de werkbegeleider binnen de werkeenheid van de piop gedurende de praktijkopleidingsuren van de piop. Daarnaast geldt dat de werkbegeleider moet voorzien in 'achtervang' van een andere als werkbegeleider gekwalificeerde professional indien hij zelf niet aanwezig is.

Supervisor

Om de kwaliteit van de opleiding en met name de inbedding van onderdelen in het bredere geheel te garanderen, dient een supervisor op het gebied van de psychotherapie tevens geregistreerd te zijn als psychotherapeut. Dus een gezondheidszorgpsycholoog, klinisch psycholoog, klinisch neuropsycholoog of psychiater, die optreedt als supervisor, moet tevens geregistreerd zijn als psychotherapeut. Omdat de basisattitudes een belangrijke rol spelen met betrekking tot de kwaliteit en effectiviteit van de psychotherapie wordt ook voor de algemene supervisie, die hierop betrekking heeft, vereist dat de supervisor voldoet aan de eisen geformuleerd in artikel 8 lid 1. Voor de supervisie over (psycho)diagnostiek kan een uitzondering op deze regel gemaakt worden.

Tot 1 januari 2016 gold dat gewone leden van het NPG, de NVPA en de NPAG zonder meer conform het 'Besluit kwalificatie-eisen voor praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisors opleiding psychotherapeut' van de Kamer Psychotherapeut (KPT 13-025) werden erkend als supervisor in de opleiding tot psychotherapeut. Na overleg met het HCO PT en met het bestuur van de NVP heeft de Kamer Psychotherapeut besloten hier verandering in te brengen en de eisen voor de leden van het NPG, de NVPA en de NPAG zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de eisen die op dit gebied gesteld worden aan de leden van andere SPV'en. De ingangsdatum van 1 januari 2016 is gekozen om geen beletsels te veroorzaken voor lopende supervisies en het NPG, de NVPA en de NPAG zestien maanden de tijd te geven om in te spelen op de wijzigingen. Zoals ook voor de andere SPV'en geldt, vereist een erkenning als supervisor in het kader van de opleiding tot psychotherapeut dat er sprake dient te zijn van ofwel een eigen supervisorsregister - door externen te raadplegen - dat bestaat uit leden die een gerichte supervisorscursus hebben gevolgd, ofwel dat een door de NVP geaccrediteerde supervisorscursus wordt gevolgd en men zich inschrijft in het supervisorsregister van de NVP (<http://www.supervisorpsychotherapie.nl/>).

Overigens geldt dat gewone leden van de het NPG, de NVPA of de NPAG die ingeschreven zijn in het Register Psychotherapeut en kunnen aantonen op 1 januari 2011 lid te zijn (of lid zijn geweest, bij overgang naar lidmaatschap NPAG) van één van de drie hiervoor genoemde psychoanalytische verenigingen in aanmerking kunnen voor de overgangsregeling, die onbeperkt van kracht blijft, van het NVP-supervisorsregister.

De Kamer Psychotherapeut heeft op 27 maart 2014 besloten dat supervisies in het kader van de opleiding tot psychotherapeut ook gegeven mogen worden door een in het BIG-register ingeschreven psychotherapeut die in het kader van zijn opleiding tot supervisor supervisie geeft onder supervisie van een leersupervisor. Dit besluit geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 mei 2013.

Dispensatie

In individuele gevallen kan het verantwoord zijn af te wijken van de regels, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de begeleiding. Daartoe is een dispensatieregeling geformuleerd. Deze beperkt zich tot de kwalificatie-eisen aan begeleiders. De eisen met betrekking tot hun functioneren (bijv. aanwezigheid binnen de werkeenheid) komen dus niet in aanmerking voor dispensatie.

Van belang is dat dispensaties gedocumenteerd worden, zodat de toetsende instantie zich een oordeel kan vormen over de frequentie van dispensaties en de gronden ervoor. Hierbij is gekozen voor een jaarlijkse rapportage door de opleidingsinstellingen aan dit gremium.

Ingangsdatum en overgangsregeling

Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2016. Het Besluit Kwalificatie-eisen voor praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisors opleiding tot psychotherapeut van 1 mei 2013 komt hiermee op die datum te vervallen.

Utrecht, 8 september 2015

drs. J.A.C. Delimon, voorzitter

Kamer Psychotherapeut

Addendum: Aanvullende specificaties t.a.v. opleidingseisen voor supervisie en leertherapie zoals beschreven in het 'Reglement visitatiecommissie voor de postdoctorale beroepsopleiding tot psychotherapeut ex Wet BIG' van maart 2012.

Psychotherapie onder supervisie:

De hoofdopleider ziet er op toe dat voldaan wordt aan het wettelijk vastgestelde aantal gesuperviseerde therapiezittingen en supervisie-uren. De psychotherapeutische werkzaamheden moeten zodanig zijn ingericht dat de psychotherapeut in opleiding actief kennis verwerft in de toepassing van psychotherapeutische methoden en praktische ervaring opdoet met de toepassing ervan.

De hoofdopleider zal gebruik maken van de volgende richtlijnen en wettelijke voorschriften:

- a. Tijdens de opleiding vinden ten minste 500 uren psychotherapiesessies plaats waarvoor supervisie wordt gevolgd. Het totaal aantal supervisie-uren (sessies) is 150.
- b. De 500 uren psychotherapiesessies betreffen ten minste 300 uren en maximaal 400 uren individuele therapieën.
- c. Daarnaast moet ervaring worden opgedaan met de settings groepstherapie en/of systeemtherapie (minimaal 100 en maximaal 200 uren). Een groepstherapie sessie of een sessie gezins-/partnerrelatietherapie telt voor 2 uren.
- d. Van de 150 uren supervisie die wettelijk zijn vastgesteld, zullen:
 - 25 uren betrekking hebben op de algemene vorming v de psychotherapeutische attitude. Met deze supervisie kan vanaf de start van de opleiding begonnen worden;
 - ten minste 75 uren en maximaal 100 uren betrekking hebben op individuele therapieën, waarvan tenminste 50 uren betrekking hebben op psychotherapie bij individuele volwassenen (er moet ervaring worden opgedaan: persoonsgericht en klachtgericht).
- e. Voor het overige dient er sprake te zijn van een evenwichtige spreiding van de supervisie gedurende de opleiding en van een evenwichtige verdeling naar leeftijd (volwassenen en kinderen/jeugdigen en/of ouderen) en gekozen settings, met dien verstande dat ten minste 25 supervisie-uren betrekking hebben op groepen en/of systeem.
- f. Van de 150 uren supervisie zullen 125 betrekking hebben op evidence-based methoden en zo nodig op consensus-based methoden. Als richtlijn geldt dat supervisie moet worden gevolgd in ten minste twee verschillende methoden.

Het totaal aan psychotherapeutische werkervaring moet zodanig zijn ingericht dat deze herkenbaar bijdraagt aan het ontwikkelingsproces van de psychotherapeut in opleiding. Dat wil zeggen dat deze in de praktijk actief kennis heeft verworven in de toepassing van psychotherapeutische methoden en praktische ervaring heeft opgedaan in de toepassing ervan.

Nadere specificaties:

1. Voor supervisie van therapieën, volgens omschreven methoden, geldt dat deze gestart kan worden nadat men voorafgaand aan de start van de therapie onder supervisie, relevante cursus heeft gevolgd met een omvang van ten minste 30 uren. Met relevante wordt hier bedoeld een cursus in de methode of de setting waar de gesuperviseerde therapieën in zullen plaatsvinden.
2. Ten aanzien van de duur van de supervisie geldt het volgende:
Waar in de AMvB gesproken wordt over "sessies", is de duur van de "sessie" afhankelijk van het aantal deelnemers. Daarbij gelden de volgende richtlijnen:
supervisie van 1 opleiding: 1 sessie = 0,75 uur
supervisie van 2 opleidingen: 1 sessie = 1 uur
supervisie van meer opleidingen:
met een maximum van 4: 1 sessie = 1,50 uur.
3. In één supervisiesessie mogen ten hoogste 2 cliënten of cliëntsystemen worden ingebracht.
4. De frequentie van de supervisiesessies mag niet hoger zijn dan 2 x per week met dien verstande dat het niet dezelfde supervisor betreft. In verband met het proceskarakter van de supervisie is het bundelen van sessies niet wenselijk. Waar het door omstandigheden noodzakelijk is, moet dat beperkt blijven tot ten hoogste 2 sessies in één blok met een tijdslimiet van ten hoogste 1 x per 2 weken.
5. De frequentie mag niet lager zijn dan gemiddeld 1 x per 3 weken.
6. Een te erkennen supervisierreeks bestaat ten minste uit 13 uur bij dezelfde supervisor m.b.t. een methode of setting.

Verdere aandachtspunten bij de beoordeling:

- aantal supervisoren gedurende de opleiding:
- ten minste twee, de algemene supervisie niet meegerekend
- supervisie individueel of groep:
- ten minste 50% van de supervisies moet individueel gevolgd worden
- verslaglegging supervisie en hoe wordt uitvoering gegeven aan de in de verslagen van de supervisor of supervisor genoemd consequenties/uitgangspunten?

Eisen t.a.v. leertherapie

Nadere specificaties ten aanzien van de leertherapie:

- a. De plaats van de leertherapie in het curriculum is niet bepaald door bepalingen in de AMvB. De leertherapie dient ten minste 50 sessies te omvatten van 45 minuten (bij een individuele setting). Er dient sprake te zijn van een evenwichtige spreiding van de leertherapiesessies over de looptijd van ten minste negen maanden.
- b. De leertherapie kan zowel individueel als met meerderen geschieden. Bij systeem- en groepsleertherapie dienen de minimaal 50 sessies elk ten minste 1 ½ uur te omvatten.
- c. Het is mogelijk de 50 sessies leertherapie te spreiden over meerdere leertherapeuten. Minimaal de helft van de sessies dient gevolgd te worden bij één en dezelfde leertherapeut.